

VADÁSZAT.

Kormeghatározás: A muflonnál.

Írta: Szederjei Akos.

A fogazat elrendezése ugyanolyan, mint az agancsosoknál. Egyetlen különbség, hogy itt egyik nemnél sem találjuk meg a szemfogakat.

A fogak felépítése is hasonló. A muflon fogkopása lassúbb, mint az agancsosoké és rendszertelenebb.

Az alsó állkapocsban nyolc metsző, az alsó és felső állkapocsban 6—6 élő- és 6—6 utózápfog van. Az összes fogak száma: 32. A fogképlet:

$$\frac{V_3 V_2 V_1 E_3 E_2 E_1}{V_3 V_2 V_1 E_3 E_2 E_1} \quad \frac{O}{M_4 M_3 M_2 M_1 M_1 M_2 M_3 M_4} \quad \frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2 V_3}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2 V_3} =$$

$$= \frac{3 \ 3 \ 0 \ 3 \ 3}{3 \ 3 \ 8 \ 3 \ 3} = 32^*$$

A muflon korának a meghatározásánál a fogak fejlődéséből vagy kopásából és a csigák fejlődéséből és felépítéséből indulunk ki.

Először veszem a *fogak szerinti* kormeghatározást.

A fogak hasadását, fejlődését és cseréjét az alábbi táblázatban láthatjuk.

Hónapok neve	Hónapok száma	Hetek	Évek	Az alsó állkapocs		Az összes fogak száma
				metszőfogai	zápfogai	
Ápr.	—	1		m_1	e_3	6
»	—	1—2		$m_1 m_2$	$e_1 e_2$	10
»	—	2—3		$m_1 m_2 m_3$	$e_1 e_2 e_3$	14
Máj.	1.	3—4		$m_1 m_2 m_3 m_4$	$e_1 e_2 e_3$	20
Júl.	3.			$m_1 m_2 m_3 m_4$	$e_1 e_2 e_3 V_1$	24
Dec.	9.			$m_1 m_2 m_3 m_4$	$e_1 e_2 e_3 V_1 V_2$	28
Okt.	18.		1.	$m_1 m_2 m_3 m_4$	$e_1 e_2 e_3 V_1 V_2 V_3$	32
Ápr.	24.		2.	$M_1 M_2 M_3 m_4$	$E_1 e_2 e_3 V_1 V_2 V_3$	32
Dec.	32.		2 $\frac{1}{2}$.	$M_1 M_2 M_3 m_4$	$E_1 E_2 e_3 V_1 V_2 V_3$	32
Aug.	40.		3.	$M_1 M_2 M_3 M_4$	$E_1 E_2 E_3 V_1 V_2 V_3$	32

A 4 évesnél az E_3 -n és a V_1 -en már látható a kopás.

6—7 évesnél az E_2 , E_3 , és V_1 -n jól látszik a kopás és a metszőfogak is kopottak.

8—10 évesnél már minden fogon látszik a kopás.

10 éven túl erősen kopottak az összes fogak.

12 éven túl majdnem tövig koptak a fogak.

* A fogképletben a középső tört, a metszőfogakat, a két következő — jobbról, balról — az előzápfogakat, a két szélső az utózápfogakat jelenti. M , m = metszőfog; E , e = előzápfog; V , v = valódi vagy utózápfog. A kisbetűk a tejfogak (e , m , v), a nagybetűk (E , V , M) a valódi vagy örökfogak. A fogak számozása az állkapocsban való elhelyezkedésüket mutatja.

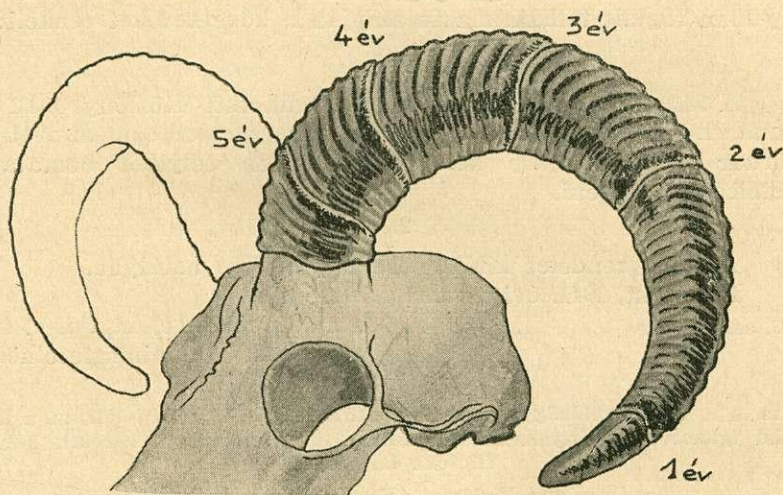
15 éven túl egyes fogrészecskék letöredeznek, vagy egész fogak is kihullanak.

A kopás lassúbb és rendszertelenebb ütemben halad, mint az őznél, viszont nagyon hasonlít a későn fejlődő juhajták fogkopásához.

A kormeghatározás a csigákból.

A csigákon látható rovátkákból, bemélyedésekből, vagyis az évgyűrűkből és a csigák hosszúságából következtethetünk a korra.

Az évgyűrűk, mint szűk karikák többnyire jól láthatók a körülfutó betüremléseken és mélyebbek a közöttük levő sekély rovátkáknál. Ezeket a mélyebb körülfutó karikákat kell megfigyelni. Két ilyen mély évgyűrű közötti távolság az azévi növekedést mutatja. A sekélyebb rovátkák száma az évek számának a növekedésével csökken.

Évgyűrűk a muflon csigáján (kissé erősebben rajzolva).

Hartig szerint az évgyűrűk közötti sekély rovátkák száma: az 1. évben 12–18, a 2. évben 12–18, a 3. évben 10–12, a 4. évben 8–10.

Az öregebb kosoknál már alig, vagy a szarvperemen már nem is látható, de a belső kopás, a ki nem tett, védett oldalon még eléggé kivehető, úgyhogy megszámlálhatjuk őket. Egy évet mindig még hozzá kell adnunk, mert a bárányévet is számolnunk kell, a csiga meg csak a hatodik-hetedik hónapban jelentkezik.

Kormeghatározás a csiga hosszából: a 4 éves muflon csigájának a hossza 60, az 5 évesé 65, a 6 évesé 70, a 7 évesé 75 cm.

Vannak itt is kivételek, pl. volt már 5 éves darab 84–90 cm hosszú csigával.

Általában minden rendellenességnek itt többnyire külső oka van, mint pl. rossz időjárás, erős tél, betegség, új telepítés, stb.

Források: *Hochgreve, Ulbrich, Hartig* és *Bieger* munkái.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. minisztérium 780/1941. M. E. sz. rendelete a Magyar Szent Koronához visszaesatolt keleti és erdélyi országrészen az erdei termékek és haszonvételek értékesítésére vonatkozó szerződések bemutatási határidejének a meghosszabbításáról.*

A m. kir. minisztérium a román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrésznek a Magyar Szent Koronához visszaesatolásáról és az országgal egyesítéséről szóló 1940: XXVI. t.-c. 3. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A 9410/1940. M. E. sz. rendelet (Budapesti Közlöny 1941. évi január 1.-i 1. sz.) 1. §-ában meghatározott szerződéseket az 1941. évi február hó 28. napjáig kell felülvizsgálás céljából bemutatni, illetőleg bejelenteni.

2. §.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.
Budapest, 1941. évi január hó 31-én.

(223. sz.)

Gróf Teleki Pál s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. földművelésügyi miniszter 40.536/1941/I—1. számú leirata a szállítási igazolvány-igénylések és rendkívüli fahasználati kérések bélyeg-illetéke tárgyában.

Az Országos Erdészeti Egyesület t. Elnökségének,

Budapest.

Felterjesztésére a m. kir. pénzügyminiszter úrral egyetértőleg az alábbiakról értesítem a t. Elnökséget:

A 5780/1940. M. E. számú és a 181.200/1940. F. M. számú rendeleteken alapuló bejelentések és a zár alá helyezett tűzifakészletek felhasználásának, feldolgozásának és forgalomba hozatalának engedélyezését kérő beadványok az illetékdíjjegyzék 14. tétel g) pontja alapján *illetékmentesek*.

A 6490/1940. M. E. számú rendelet alapján benyújtott rendkívüli fahasználat engedélyezése iránti kérvények az 1940. évi 1139. P. M. számú rendelet 2. §. 8. pontjának rendelkezései szerint esnek illeték alá.

Budapest, 1941. évi január hó 28-án.

A miniszter rendeletéből:

Molcsány s. k.
miniszteri osztályfőnök.

* Megjelent a Budapesti Közlöny 1941. évi február hó 1-i 26. számában.